

Reformprogram 2024 (här nedan bara avsnitt 5)

>>>> hela reformprogrammet hittar du här

<https://www.reformisterna.se/reformprogram/demokratiskt-och-hallbart-arbetsliv>

5. DEMOKRATISKT OCH HÅLLBART ARBETSLIV

Många människor i vårt samhälle upplever att tiden vid sidan av arbetet inte räcker till för återhämtning, personlig utveckling och för att vårda nära relationer. Reformisterna menar att ett framtidsinriktat politiskt projekt måste utmana rådande föreställning om att all produktivitetstillväxt ska omsättas i ökad materiell konsumtion.

Arbetstidsfrågan har historiskt varit ett centralt inslag i arbetarrörelsens frihetskamp. Under 1900-talet förkortades arbetsveckan stegvis från 56 till 40 timmar, men sedan 1973 har ingen förkortning av den lagstadgade arbetsveckan genomförts. Många branscher har genom kollektivavtal uppnått arbetstidsförkortningar. En sänkning av arbetsveckan är dock nödvändig för att säkra att även löntagare med svagare förhandlingsposition på arbetsmarknaden får ta del av den generella välståndsökningen.

5.1 Inled en reform för arbetstidsförkortning

Reformisterna menar att det nu är dags för en reform som sänker heltidsmålet till 35 timmar per vecka. Att offentlig sektor präglas av en hög andel deltidsarbete förenklar genomförandet av en arbetstidsförkortning eftersom det för många kommer innebära uppräknad sysselsättningsgrad snarare än färre arbetade timmar.

REFORMISTERNA MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att den lagstiftade arbetsveckan förkortas från 40 till 35 timmar. Reformen bör genomföras varsamt för att säkerställa att den offentliga servicen inte påverkas. Genomförandetiden bedöms till 10 år men måste utredas så att kompetensförsörjningen i offentlig sektor säkras.
- Att riktade statsbidrag införs för att kompensera kommuner och regioner för ökade kostnader vid arbetstidsförkortning.

5.2 Stärk föräldraförsäkringen

Många småbarnsföräldrar vittnar om svårigheten att få livet att gå ihop under barnens uppväxt. Samtidigt följer uppdelningen av betalt och obetalt arbete traditionella könsmönster. Ett framtidsinriktat politiskt projekt måste presentera ett alternativ för det goda livet, som svarar mot dessa utmaningar baserat på en önskan om ett mer jämlikt och jämställt samhälle. Ett helhetsgrepp behövs kring frågor om avvägningen mellan lönearbete, familjeliv och barns tillgång till sina föräldrar under de tidiga åren i livet. Det inbegriper föräldraförsäkringens utformning, rätten till annan ledighet och arbetstidens reglering, med syfte att skapa mer jämlika förutsättningar för alla, oavsett kön, yrke eller inkomst.

REFORMISTERNA MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att föräldraförsäkringen omgäende individualiseras.
- Att de 90 lägstanivådagarna i föräldraförsäkringen omvandlas till SGI-grundade ersättningsdagar.
- Att möjligheten att ta ut föräldrapenning koncentreras till tiden före förskolestart.
- Att golvet i föräldraförsäkringen höjs.
- Att det utreds hur arbetstidsförkortning i samverkan med reformer i föräldraförsäkringen kan stärka småbarnsföräldrars möjligheter att oavsett inkomstnivå kunna tillbringa tid med sina barn.

5.3 Underlätta för demokratiska organisationsformer i det ekonomiska livet

Många tar för givet att de yttersta besluten om styret av vår komplexa statsapparat ska fattas demokratiskt, men inom ekonomin och på arbetsplatsen har anställda jämförelsevis lite att säga till om. Viktigt inflytande utövas av fackliga organisationer enligt lagen om medbestämmande, men möjlighet till full demokratisk beslutanderätt saknas. I ett bolag är de anställda underställda bolagsstyrelsen men saknar möjlighet att välja detsamma. Den rättigheten är i stället förbehållen aktieägarna, som också får del av bolagets överskott. Ernst Wigforss uttryckte det på sin tid som att vi blivit "politiska medborgare" men "ekonomiska undersåtar" – en observation som snarast fått förstärkt relevans i dagens samhälle.

I ett personalägt företag tillsätts styrelsen av de anställda, som också är de som får del av bolagets överskott. Sverige har ett förhållandevis lågt antal personalägda företag. I andra delar av världen, inte minst i USA, är den här typen av företag blivit allt vanligare. Sådana företag har visat sig bidra till ökad ekonomisk jämlikhet, ett mer meningsfullt och stimulerande arbetsliv. De har också visat sig ha en ökad produktivitet och en bättre förmåga att klara kriser än konventionella företag. Personalägande kan också vara ett viktigt sätt att rädda svenska företag på landsbygden från att flyttas utomlands av utländska investerare.

Även ett större inslag av andra typer av demokratiskt styrda organisationer i näringslivet är eftersträvansvärt. Reformisterna anser att även konsument-, producent-, medlems- och brukarägda verksamheter ska understödjas.

REFORMISTERNA MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att det införs en skattereduktion vid försäljning av verksamhet till de anställda.
- Att det utreds hur en statlig aktör kan tillhandahålla fördelaktiga lån till anställda som vill förvärva det företag där de arbetar.
- Att det införs lagändringar som förenklar för aktiebolag att lämna lån eller ställa säkerhet för att anställda (genom en juridisk person) ska kunna förvärva aktier i bolagen där de arbetar.
- Att rådgivning ska erbjudas den som vill genomföra ett ägarskifte till de som är anställda på företaget.
- Att associationsformen ömsesidigt bolag utreds för ett bredare bruksområde än försäkringsbranschen, med särskilt fokus på brukarkollektiv inom välfärdsområdet.

5.4 Öka inflytandet på arbetsplatserna

Även vid företag som inte är personalägda finns det all anledning att stärka de anställdas inflytande över verksamheten. Privatanställda har en lagstadgad rätt att utse representanter till bolagsstyrelser i större företag med kollektivavtal. Dessvärre finns det idag en utveckling där allt färre bolag faktiskt har arbetstagarrepresentanter i styrelsen. Denna utveckling behöver vändas.

REFORMISTERNA MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att en utredning ska analysera orsakerna till att antalet arbetstagarrepresentanter i företagens styrelser minskar och föreslå åtgärder för att vända trenden.
- Att det utreds hur anställdas inflytande på företagens verksamhet och vinstdelningssystem kan utvecklas, oavsett ägarform.

5.5 Förbättra tryggheten och bekämpa arbetslivskriminaliteten

Ett demokratiskt arbetsliv förutsätter starka skyddsombud och fackföreningar, säkra arbetstagarer samt att lagar och regler efterlevs. Det senaste decenniet har ansvariga myndigheters tillsynskapacitet kraftigt försvagats. Detta gäller inte minst Arbetsmiljöverket. Ökad myndighetskontroll skulle motverka brott i arbetslivet och minska den osunda konkurrensen på arbetsmarknaden.

REFORMISTERNA MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att anslagen till Arbetsmiljöverket höjs för att stärka arbetsmiljöarbetet och kampen mot arbetslivskriminalitet.
- Att stärka finansieringen av forskning inom arbetsorganisation och hälsoeffekter.
- Att möjligheten att göra skatteavdrag för fackföreningsavgiften återinförs.
- Att arbetet med att genomföra det tiopunktsprogram för en tryggare arbetsmarknad som Socialdemokraterna presenterade 2018 intensifieras samt att myndigheter uppdras att föregå med gott exempel genom att inte använda visstidsanställningar utan goda skäl.